

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 7618010072
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7618010072.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudkýň JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Aleny Šiškovéj, v trestnej veci proti obvinenému R. X. a spol. pre zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona a iné, na verejnom zasadnutí konanom 21. apríla 2020 v Bratislave, o dovolaní obvineného R. X. proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 14. februára 2019, sp. zn. 7To/77/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie obvineného R. X. s a odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Spišská Nová ves (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 21. marca 2018, sp. zn. 5T/11/2018, uznal obvineného R. X. za vinného zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že :

- dňa 23. júla 2017 v presne nezistenom čase medzi 22.00 hod. a 22.26 hod. v B. C. na R. ulici č. XXX/X v bytovej jednotke č. X potom, čo v telefonickom rozhovore poškodený W. X. povedal obž. R. X. nech príde, otvoril R. X. dvere do obydlia, sotil do neho rukami a navzájom sa chytili, následne sa pridal aj obž. Q. W., ktorý W. X. chytil zozadu pod krk, násilím zatlačil W. X. dovnútra bytovej jednotky, kde obž. Q. W. vnikol bez súhlasu tam bývajúceho W. X. a fyzicky ho napadli tak, že obž. Q. W. sa snažil W. X. zvaliť na podlahu, no počas vzájomného zápasenia sa to podarilo obž. W. X., pričom v čase keď W. X. sedel na obž. Q. W., obž. R. X. do W. X. kopal, pričom ho kopol aj do pravého kolena a tiež na neho zozadu zaútočil kuchynským nožom a to tak, že ho raz bodol do chrbta a raz do ľavého pleca, čím takto spôsobil W. X. X.X.XXXX bodnú ranu na chrbte v úrovni 3. a 4. rebra pokračujúcu bodným kanálom cez svalstvo chrbta a medzirebrovú svalovinu do pravej pohrudnicovej dutiny a do pravých pľúc, úrazové zakrvácanie a vzduch v pohrudnicovej dutine /haemopneumothorax/ s dobou liečenia podľa znaleckého posudku v trvaní 6-8 týždňov, ako aj rezné poranenie ľavého pleca s poranením trapézového svalu chrbta, zlomeninu 5. rebra vpravo a úrazové poškodenie vnútorného postranného väzu pravého kolena /LCM/ II. stupňa s dobou liečenia podľa znaleckého posudku v trvaní do 42 dní.

Za to okresný súd obvinenému R. X. podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona, za použitia § 36 písm. l) Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 39 ods. 1 Trestného zákona, uložil trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov, výkon ktorého mu podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona podmienene odložil na skúšobnú dobu 3 rokov a zároveň uložil probačný dohľad nad jeho správaním sa v skúšobnej dobe. Podľa § 51 ods. 4 písm. g) Trestného zákona súd prvého stupňa obvinenému uložil aj povinnosť spočívajúcu v príkaze podrobiť sa v súčinnosti s mediačným a probačným úradníkom alebo iným odborníkom, programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu. Obvinenému napokon okresný súd podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil povinnosť zaplatiť Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s. Bratislava, Panónska cesta 2, IČO: 35 937 874, náklady na zdravotnú starostlivosť o poškodeného W. X. vo výške 1.221,93 Eur.

Na podklade odvolania podaného prokurátorom Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves proti vyššie označenému rozsudku okresného súdu, a to čo do výroku o treste uloženému obvinenému R. X., Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo 14. februára 2019, sp. zn. 7To/77/2018 rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o treste u obvineného R. X. a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám rozhodol tak, že podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. l) Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, uložil obvinenému trest odňatia slobody v trvaní 4 a 1/2 roka, pre výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. V ostatných výrokoch zostal rozsudok okresného súdu nezmenený.

Proti naposledy uvedenému rozsudku krajského súdu podal obvinený R. X. (ďalej aj „obvinený alebo „dovolateľ“) vo svoj prospech v zákonom stanovenej lehote dovolanie, prostredníctvom svojej obhajkyne JUDr. Annamárie Zátorskej, advokátky so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Štefánikovo námestie číslo 5, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu vyplývajúcejmu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený v podanom dovolaní namietal, že krajský súd rozsudok, ktorým zmenil výrok o treste uloženom dovolateľovi nedostatočne odôvodnil. Rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a odníma obvinenému možnosť účinne realizovať právo na obhajobu. Podľa názoru obvineného nie je postačujúce odôvodnenie rozsudku krajského súdu spočívajúce v argumentácii „že vzhľadom na osobu obvineného, okolnosti prípadu, motív konania a najmä intenzitu útoku na poškodeného“, nebolo v danom prípade na mieste použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona a inštitútu mimoriadneho zníženia trestu. Dovolateľ ďalej vyčítal krajskému súdu odvolávanie sa v tejto súvislosti na osobu obvineného, keďže nebol recidivistom, násilnej trestnej činnosti sa dopustil prvýkrát, nebol problémovou osobou, nemal dokonca záznam v evidencii priestupkov a má rodinu, o ktorú sa stará. Pokiaľ ide o intenzitu útoku a celkové jeho konanie, toto sa podľa názoru obvineného nijako negatívne nevymyká z rámca obdobných prípadov.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku vzhliadol obvinený v tom, že krajský súd vo svojom rozhodnutí vylúčil okresným súdom použité ustanovenie Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu. Obvinený poukázal na skutočnosť, že v prejednávanej veci vykonával dokazovanie práve okresný súd, ktorý aj, podľa názoru dovolateľa, najbližšie poznal špecifiká prípadu a pomery obvineného. Krajský súd pritom vylúčil použitie ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu len na tom podklade, že okolnosti prípadu, na základe ktorých okresný súd pristúpil k mimoriadnemu zníženiu trestu, sa nejavia byť ojedinelými, ale naopak, bežne prítomnými pri akomkoľvek inom prípade, a teda samé osebe nezakladajú dôvod na použitie ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu.

V podstate z uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby dovolací súd vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného rozsudkom krajského súdu z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku, zrušil rozsudok krajského súdu a prikázal mu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves (ďalej aj „prokurátor“), ktorý uviedol, že obvineným namietané nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenapĺňa. K dovolaciemu dôvodu vyplývajúcemu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku konštatoval, že v prejednávanej veci sa krajský súd nestotožnil so záverom okresného súdu o správnosti použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona, čo neznamená vylúčenie aplikovania tohto ustanovenia, ako to obvinený namieta, ale predstavuje „jeho neakceptovateľnosť“ v danej trestnej veci, pritom nejde, podľa názoru prokurátora, o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd dovolanie obvineného odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobami oprávnenými na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že obvinený pred podaním dovolania síce svoje právo podať riadny opravný prostriedok nevyužil, avšak riadny opravný prostriedok v prejednávanej veci podal prokurátor a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného (§ 372 ods. 1, veta druhá, Trestného poriadku).

Najvyšší súd Slovenskej republiky však zároveň dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

Úvodom je potrebné uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa [primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 57/2007].

Jednotlivé dovolacie dôvody [§ 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku], ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú vymedzené taxatívne a podstatne užšie ako dôvody zakotvené v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota. Dovolanie teda nezakladá ďalšiu riadnu opravnú inštanciu a nepredstavuje „ďalšie odvolanie“. (Primerane napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/67/2018, 4Tdo/17/2019, 4Tdo/23/2019, 5Tdo/85/2017, 5Tdo/7/2020).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu. Je jedným zo základných práv obvineného, ktoré je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a následne aj v § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Porušenie práva na obhajobu je dôvodom na podanie dovolania [citované ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Zákon však pre uplatnenie takéhoto dovolacieho dôvodu predpokladá len zásadné porušenie práva na obhajobu (teda nie každé aj bezvýznamné porušenie tohto práva zakladá vyššie označený dovolací dôvod).

Právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho

obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku) - primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom R 7/2011.

V prejednávanej veci obvinený videl, ako to už bolo vyššie rozvedené, naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v tom, že krajský súd nedostatočne, nepreskúmateľným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie, a teda sprísnenie trestu odňatia slobody uloženého obvinenému.

V tejto súvislosti sa žiada uviesť, že nedostatok odôvodnenia rozhodnutia súdu sám osebe nie je dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorý predpokladá porušenie práva na obhajobu len v procesnoprávnom význame a nezahŕňa prípady nedostatku odôvodnenia súdneho rozhodnutia (primerane rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2TdoV/8/2016, Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 83/2009, II. ÚS 230/2019).

Napriek tomu nad rámec uvedeného považuje najvyšší súd za vhodné už len doložiť, že podľa ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) je súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, to jest s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 209/04, IV. ÚS 350/2014, II. ÚS 449/2015).

Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLĽP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999). Judikatúra ESLĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozhodnutia ESLĽP Georiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie ESLĽP Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 410/06 a primerane rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 155/2018).

S ohľadom na uvedené, aj podľa názoru najvyššieho súdu, krajský súd dostatočným spôsobom vysvetlil, prečo nepovažoval ustanovenie §-u 39 ods. 1 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu v prejednávanej veci za použiteľné s odvolaním sa na námietky prokurátora, s ktorými sa stotožnil, a ktoré pojal do svojho rozhodnutia (strana číslo 4 v úvode označeného rozsudku krajského súdu). Z odôvodnenia naposledy spomínaného rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že prevahu poľahčujúcich okolností a ochotu obvineného uzavrieť dohodu o vine a treste, na ktorých okresný súd založil aplikáciu vyššie uvedeného ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu, nepovažoval krajský súd za ničím mimoriadne, naopak konštatoval, že ide o okolnosti bežné, vyskytujúce sa u väčšiny obvinených. Navyše krajský súd zvýraznil, že obvinený spôsobil poškodenému život ohrozujúce zranenie, keď opakovane zozadu veľkou razanciou a prudkosťou bodol nožom poškodeného do chrbta.

Námietka obvineného týkajúca sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu preto dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zjavne nenapĺňa.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na

nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Naplnenie uvedeného dovolacieho dôvodu videl, ako to už bolo vyššie rozvedené, obvinený v tom, že krajský súd pri ukladaní trestu nepoužil ustanovenie § 39 ods. 1 Trestného zákona.

Podľa ustálenej súdnej praxe najvyššieho súdu však hmotnoprávne ustanovenie § 39 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou povahou a významom sa primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Trestného zákona a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďovať pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste, okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Trestného zákona, v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedeného ustanovenia a trest vymeral v rámci nezníženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Trestného zákona nezakladá žiadny dovolací dôvod (primerane stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom R 5/2011).

Dovolaateľ preto svojimi námietkami týkajúcimi sa nepoužitia ustanovenia podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu zjavne dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nenaplnil.

Nakoľko obvinený R. X. skutočnosťami, ktoré uviedol vo svojom dovolaní zjavne nenaplnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí jeho dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.